

Олейнік В.П.

*ЗВО «Національна академія управління»,
здобувач кафедри кримінального права,
кримінології, цивільного та господарського права*

НАСЛІДКИ ЗЛОЧИНУ ЗАБРУДНЕННЯ МОРЯ (Ч. 2 СТ. 243 КК УКРАЇНИ)

Під суспільно небезпечними наслідками стосовно ч. 2 ст. 243 КК України слід розуміти тільки ті, які названі в цій статті. У ч. 2 ст. 243 КК України перераховані такі суспільно небезпечні наслідки, як: «загибель людей», «захворювання людей», «масова загибель об'єктів тваринного світу», «масова загибель об'єктів рослинного світу», «інші тяжкі наслідки».

Для з'ясування кожного з описаних у законі (ч. 2 ст. 243 КК України) наслідків важливо зрозуміти, що поняття «захворювання» визначають медичні науки, а не кримінальне право. Під захворюваністю слід розуміти статистичний показник стану здоров'я населення: кількість зареєстрованих на сто, одну тисячу або десять тисяч населення певної території за один рік (Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. – 1440 с.); захворюваність – це «поява хвороби десь, у когось» (Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. – 1440 с.); захворювати – це «...занедужувати, починати хворіти» тощо (Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. – 1440 с.). Вищезазначене свідчить про те, що захворюваність – це не завдання тілесних ушкоджень, а наявність певної хвороби.

На підставі проведеного дослідження можна запропонувати визначення ознаки «захворювання людей»: «Під захворюванням людей слід розуміти захворювання не менше як двох осіб на захворювання, небезпечні для життя і здоров'я людей; захворювання, що призводить до появи спадкових патологій, потворності або інших відхилень, у тому числі у розвитку дітей, скорочення тривалості життя, істотне підвищення рівня захворюваності населення тощо».

Наступна ознака (наслідки) «масова загибель об'єктів тваринного і рослинного світу», передбачена ч. 2 ст. 243 КК України. «Під масовою загибеллю об'єктів тваринного і рослинного світу потрібно розуміти загибель такої кількості тварин або рослин на таких площах, які є співставними з розмірами загальної популяції відповідного виду тварин або площею зростання відповідних рослин (наприклад, загибель значної частини тварин, великої кількості цінних порід об'єктів тваринного і рослинного світу на значних площах)». При оцінці такої ознаки потрібно в кожному конкретному випадку враховувати такі критерії: 1) велика кількість таких об'єктів; 2) велика екологічна цінність зазначених природних об'єктів; 3) можливість їх відтворення; 4) вартісне вираження великої шкоди; 5) обсяг і вартість робіт, які необхідно провести для ліквідації негативних наслідків.

Під іншими тяжкими наслідками слід розуміти лише ті, які лежать за межами трьох попередніх ознак: а) заподіяння тяжких і середньої тяжкості тілесних ушкоджень; б) підвищення рівня захворюваності людей; в) прояв шкідливих спадкових змін у людей; г) скорочення тривалості життя людей; д) порушення статевих функцій у людей; є) масове отруєння; ж) поява виродження або видимих відхилень у розвитку дітей; з) істотне пригнічення імунної системи; і) особливо великі матеріальні збитки, в тому числі пов'язані з відновленням належної якості водних об'єктів та інших природних об'єктів; й) неможливість проживання населення на певній території, і в зв'язку з цим вимушене переселення людей (Матвійчук В.К. Теоретичні та прикладні проблеми кримінально-правової охорони навколишнього природного середовища: [Монографія] / В.К. Матвійчук. – К.: Національна академія управління, 2011. – 368 с.).

Перелік інших тяжких наслідків може бути доповнений таким чином: 1) загибель однієї людини; 2) генетичне перетворення тих чи інших природних об'єктів; 3) завдання шкоди зонам відпочинку; 4) руйнування чи інше істотне ушкодження значних природних територій; 5) майнова шкода державі, що визначається з урахуванням витрат на ліквідацію наслідків забруднення моря.

На підставі проведеного дослідження можна запропонувати такі судження: 1) автори існуючих публікацій змішують ймовірність, можливість, загрозу настання наслідків з реальним настанням наслідків, що є помилковим; 2) кваліфікуючими ознаками злочину, передбаченого ч. 2 ст. 243 КК України, є: загибель людей;

захворювання людей; масова загибель тваринного світу; масова загибель рослинного світу; інші тяжкі наслідки.